

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕНЬ
У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

**МАТЕРІАЛИ МІЖВУЗІВСЬКОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

19 ТРАВНЯ 2021 РОКУ

ХАРКІВ – 2021

УДК 37.013.42
ББК 74.60
А 43

За редакцією
доктора педагогічних наук, професора,
завідувача кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
Васильєвої Марини Петрівни

Актуальні проблеми досліджень у галузі соціальної педагогіки і соціальної роботи: матеріали міжвузівської дистанційної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти (19 травня 2021 року); за ред. М.П. Васильєвої. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2021. 78 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди (протокол № 5 від 11 травня 2021 р.).

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2021.
© Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки, 2021.
© Васильєва М.П., 2021.

Кривохата К. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ АДИКЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	49
Лейба А. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ДІТЬМИ-СИРОТАМИ В УМОВАХ ПРИЙОМНОЇ СІМ'Ї.....	52
Напольських В. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	54
Новицька А. ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	57
Паршина В. ЩОДО АКТУАЛЬНОСТІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-МЕДИЧНОГО ПАТРОНАЖУ ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ В СТАЦІОНАРНОМУ ВІДДІЛЕННІ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	59
Пихова П. АНАЛІЗ ЗМІСТУ НОРМАТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ БАГАТОДІТНИХ СІМЕЙ В УКРАЇНІ ЯК ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ.....	60
Полякова К. ВІДЕОЛЕКТОРІЙ У ПЕРВИННІЙ СОЦІАЛЬНІЙ ПРОФІЛАКТИЦІ НАРКОЗАЛЕЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ.....	62
Сапельнікова А. ІЗОТЕРАПІЯ В ПРОФІЛАКТИЦІ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	65
Сиротюк М. АДАПТАЦІЯ ВИПУСКНИКІВ ІНТЕРНАТНИХ ЗАКЛАДІВ ДО САМОСТІЙНОГО ЖИТТЯ.....	67
Сініченко А. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОТИДІЇ БУЛІНГУ В УЧНІВСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ.....	68
Столярова Н. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	70
Тараненко А. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА З СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В БЛАГОДІЙНИХ ФОНДАХ.....	72

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Наталія Столярова

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент І.О. Шеплякова

В умовах соціально-політичної, економічної, духовної кризи поширення в підлітковому середовищі набуло явище булінгу. Це актуалізує потребу в попередженні цього асоціального явища серед підлітків. А, отже, необхідною є розробка відповідних соціально-педагогічних профілактичних програм, у результаті реалізації яких, зокрема у закладах загальної середньої освіти, на основі координації, підсилення та спрямування соціально-виховного впливу провідних інститутів соціалізації (сім'ї, закладів освіти, правоохоронних органів, засобів масової інформації, громадських об'єднань тощо) стане можливою ефективна протидія булінгу серед підлітків.

Аналіз розробленості проблематики дослідження в літературі показав, що на сьогодні вже накопичено значний теоретичний і емпіричний матеріал з проблеми профілактики булінгу серед підлітків. Так, теоретичні аспекти природи та сутності булінгу розкрито в працях вітчизняних (О. Барліт, Т. Веретенко, Л. Лушпай, С. Стельмах та ін.) та зарубіжних (О. Глазман, Л. Кішлі, Х. Лейманн, Д. Лейн, Д. Ольвеус, В. Собкін та ін.) учених. Психосоціальні та вікові особливості підлітків репрезентовано в дослідженнях Т. Драгунової, І. Кона, А. Макаренка, О. Стрелкової, А. Шамне та ін. Соціально-педагогічний аспект роботи з підлітками висвітлено в працях Т. Алексеєнко, М. Васильєвої, М. Галагузової, І. Зверєвої, А. Капської, Н. Кабусь, І. Романової та ін. Сутність та особливості соціально-педагогічної профілактики були предметом наукових розвідок О. Василенко, Л. Завацької, Н. Заверико, В. Костіної, Л. Мардахасєва, В. Тименко та ін. Окремі аспекти проблеми соціально-педагогічної профілактики булінгу серед підлітків висвітлено в працях О. Безпалько, Т. Журавель, В. Лютого, зокрема у закладах загальної середньої освіти – В. Олійник, С. Харченко та інших. Проте, незважаючи на вагомий науковий доробок вчених і практиків з питань соціальної профілактики булінгу серед підлітків у закладах загальної середньої освіти, вищезазначені аспекти лише частково розкривають особливості профілактичної діяльності, відсутня науково обґрунтована програма соціально-педагогічної діяльності з профілактики булінгу серед підлітків у закладах загальної середньої освіти.

На основі узагальнення результатів проведеного аналізу джерельної бази встановлено, що в науковій спільноті відсутній єдиний підхід до тлумачення феномену «булінг». Підтримуємо позицію Л. Кішлі (за свідченням Л. Лушпай) про те, що булінг – це «агресивна поведінка, яка спрямована на приниження почуттів, висловлювання негативних емоцій принизливих оцінок щодо іншої людини» [2]. При цьому основною характеристикою булінгу – є «емоційне

приниження, образа почуттів людини, що призводить до виключення її з групи» [2]. Це актуалізує потребу в цілеспрямованій діяльності з протидії булінгу, зокрема серед підлітків, що може бути здійснена в межах реалізації соціальними педагогами закладів загальної середньої освіти відповідних профілактичних програм.

При цьому *соціально-педагогічну діяльність* розуміємо як «різновид професійної діяльності, яка спрямована на створення сприятливих умов соціалізації, всебічного розвитку особистості, задоволення її соціокультурних потреб або відновлення соціально схвалених способів життєдіяльності людини» [4]. Своєю чергою, *соціальну профілактику булінгу серед підлітків у закладах загальної середньої освіти* (за визначенням Ю. Клочан) тлумачимо як «сукупність соціально-педагогічних форм, методів та засобів, спрямованих на забезпечення умов для розвитку правомірної поведінки юнаків і дівчат, соціальної толерантності до прав, свобод інших, поваги до законів, норм та цінностей суспільства, формування неприйняття та категоричної відмови від негативних стандартів поведінки» [1, с. 76].

Ґрунтуючись на науковій позиції В. Олійник [4], *соціально-педагогічна діяльність з профілактики булінгу серед підлітків у закладах загальної середньої освіти* визначена нами як цілеспрямовані, систематичні та комплексні профілактичні дії різних суб'єктів соціально-виховного процесу, спрямовані на формування у підлітків позитивних рис характеру, установки на толерантну безконфліктну взаємодію з оточенням, соціально-схвалюваних стереотипів поведінки.

Вважаємо, що соціально-педагогічна діяльність з профілактики булінгу серед підлітків у закладах загальної середньої освіти повинна базуватися на системному підході із залученням правоохоронних органів, фахівців соціальної галузі, педагогічних працівників та батьків підлітків.

Список використаних джерел:

1. Клочан Ю. В. Соціально-педагогічна профілактика делінквентної поведінки учнівської молоді: сутність, методи, форми. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. №11. 2015. С. 75-79.
2. Лушпай Л. І. Булінг як соціально-педагогічна проблема та шляхи її вирішення (на прикладі досвіду середніх загальноосвітніх шкіл Великої Британії). URL: <https://kipt.sumdu.edu.ua/pdf/buling/buling.pdf> (дата звернення 03.05.2021 р.).
3. Олійник В. О. Соціально-педагогічна профілактика жорстокої поведінки учнів основної школи засобами анімаційної діяльності: дис. ... канд. пед. наук.: 13.00.05. ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Харків, 2017. 265 с.
4. Шевців З. М. Основи соціально-педагогічної діяльності: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 248 с. URL: <https://westudents.com.ua/glavy/48554-tema-1-sutnst-sotsalno-pedagogchno-dyalnost.html> (дата звернення 03.05.2021 р.).